

Кодираността на социумите: теория и практика Втора част: Съдбата на българския ГеоКод

Георги Маринов*

Падението

Възходите и паденията на един социум с исторически добре моделиран Гео Код обикновено стават в преломни за човечеството глобални геополитически и геоикономически преструктурирания. Социумите (държава, етнос, нация, народ, общности) се засмукват от историческия водовъртеж от предсказуеми и непредсказуеми събития и процеси. Много от темелите на кодираността се разклащат или просто изчезват, други предимно от духовен характер обикновено се преспиват, запазвайки в определена степен своята генерирана кодирана сила. Това е резултат най-вече от неумението или закъснели по различни причини действия на обществата и управляващите елити за **актуализиране** на кодираността на социума и привеждането му към новонастъпилите обстоятелства и фактори. Историческата отговорност на управляващите елити се състои именно в реализирането на подобна (гео)политическа зрялост да извършва необходимата **актуализация**. Затова и силни дори субекти, които не съумяват да преодолеят затихващите функции на кодираността, изчезват от историческата сцена. В такъв случай настъпва невъзстановимост на исторически сложили се кодове и кодекси.

В съвременните условия на изострена глобална геополитическа игра и целенасочени разрушителни атаки срещу кодираността на България, българският народ би могъл да стигне отново до икономически, социален и технологически просперитет при условие, че се

върне към кодираните си предначертания, утвърдени в първите и други градивни етапи на формиране и утвърждаване на българската държава. А те безусловно имат доминиращ духовен характер: стремеж към наука, знание и мъдрост.

Може ли да се случи това? Би могло да се приеме с голяма доза надежда, че българският социум все още притежава достатъчно собствен потенциал: духовни, професионални, културни, недокрай ерозирали исторически ценностни върхове, обществено-граждански и публично-държавни ресурси да определя разумно и мъдро своята съдба. **Дефицитът обаче от стопански и технологични ресурси е очевиден!** И особено дефицит за национално отговорно управление на страната. И още едно много важно изискване: отчитането на външните фактори да се отгърси от пагубната сервилност и да се утвърдят приоритети в защита на българската социокодираност, идентичност и национални интереси. Така както протича и продължава т.нар. преходен период подобна задача изглежда почти фикция!

Еволюцията на човечеството доказва недвусмислено, че не продажници и предатели са определяли истинското настояще и историческата бъдещност на народите. Макар че са създавали критически и трагични ситуации на съществуването им. Това твърдение не е изключение и за българския социум. Падането на българите под турско робство е доказателство за това. Повечето от представителите на съвременната ни обществено-политическата „фауна“ са по-скоро комично - трагични. Комични, описани отдавна от Щастливеца и трагични за бъдещето на българското гражданство и държавност. Усещането за трагични тенденции в развитието на българската държава и нация и не даването на отпор от народа е равнозначно на предателство от всички. Изключително лош знак е апатията, обхванала мнозинството на българския народ. Нашият народ отново допусна в поредното геополитическо преструктуриране на света и Европа да не изпълнява своя **закодиран от древни времена** стремеж към вътрешно автентично държавническо и духовно самоусъвършенстване. Както и допусна безотговорно комуникиране със заобикалящата го пространствена среда. Поради свитите

* доц. д-р Георги Маринов
Бургаски Свободен Университет

пространствени и демографски параметри главно в резултат на загуба на кодирана мощ през различни исторически периоди, страната ни не е в състояние да следва изконни национални идеали и да претендира за имперски амбиции като ЕС, САЩ, Китай, Русия, Турция и други субекти. И не е необходимо! Много държави с нашите параметри също не демонстрират подобни амбиции. Но имат друга, много по-завидна съдба! Нямаме нито амбиция, нито възможности да налагаме със средствата на хибридната война своята воля на други народи или да формулираме идеология за геополитически и геоикономически контрол върху други субекти и пространства, национални или регионални.

Крайният песимизъм, основаващ се на родни и повечето на международни анализаторски прогнози, сочи тенденция към безвъзвратна загуба на българската идентичност през този век. За да има идентичност е нужна териториална идентификация и наличието на достатъчно човешки „материал“. И най-важното **запазване на духовната кодираност на българския социум**. Останалият, макар и топящ се непрекъснато оптимизъм, изисква без отлагане да се започне решаване на проблема как отново да върнем националното си самочувствие, което е истинската основа за текущ и бъдещ просперитет на българския народ и държава? Как да събудим георефлекса за оцеляване, който няма нищо общо с действията на новите български патриотари. Ако се наложи да се формулира **нов национален идеал**, стига да не се къса пъпната връзка с исторически генерирания български ГеоКод. Т.е. да активираме до крайност **кода за самосъхранение и георефлекса за оцеляване**.

От къде да се започне?

Отговорът не е сложен! Първо, от **смяна на управляващия елит**, който допусна пагубен за българската нация процес. Както се оказа той не е бил призван да бъде, нито има намерението да бъде национално отговорен пред своя народ и държава. Проста, но доста сложна задача на съществуване на българския етнос и държава в сложилите се условия на безпрецедентно сервилничене на управляващият елит към външните фактори. Проста, защото само сила,

революционна и безкомпромисна от вътрешен характер по своята същност, може да реализира подобно дело. Сложна, защото моделът на развитие на България в прехода към западните ценностни постулати се извършва **имитационно** по отношение на демократичните принципи, в активни условия на negliжиране и подценяване на характерните за нацията кодирани елементи на държавност и професионалност. И нещо, което е изключително важно да се подчертае: процесът протича законово, т.е. **под шапката и закрилата на „върховството на закона“**. Това е своеобразно българско постижение и принос в развитието на демократичната ценностна система у нас и в световната практика. Финансовата мощ на нацията е узурпирана законово, което позволява корпоративно, мафиотско и невероятно бюрократично управление от политическа власт на ресурсите на държавата и нацията и изграждане на несвойствен за българската духовност манталитет на държавническо поведение и управление.

Втората отправна стъпка след смазване на икономическата, технологична, демографска и социална мощ на нацията се корени единствено в **активиране на духовността** на българския народ и нация. **Българската сила в началото на 21 век продължава да тлее в дълбоко кодирана духовност, доброта и справедливост, религиозна търпимост и толерантност, писмено, езиково и културно богатство**. Това е възможен реален **български трамплин** за да бъдем отново такива, както се разказва във византийските документални хроники: "...те, българите, някога бяха най-справедливият от всички народи и от всичко на света почитаха най-много тези добродетели и сами достигаха голяма слава, а градовете и народите се присъединяваха към тях доброволно". Тази ценностен ресурс като характеристика е закодиран в българския народностен и държавнически дух. Но се пропилява ускорено. Крайно наложително е да събудим тези приспани в новото време, но брутално и агресивно атакувани чисто български кодекси за поведение, превръщайки ги в мощна градивна сила. Няма какво да се заблуждаваме! Срецу българския Гео Код и произтичащата от него национална идентичност се води както явна,

така и прикрита агресия. С помощта на изтънчени (гео)политически технологии. Ролята на „троянски кон“ в тази агресия се пое от създадената през прехода национална геополитическа агентура на различни равнища. Резултатите са очевидни: преднамерен хаос в ученическите учебници, в които са изхвърлят, принизяват или заменят светли исторически дати, факти, събития, личности и произведения на най-светли български умове. На тяхно място се появяват „заменки“ със съмнителна, незначителна или подвеждащо внушаема друга историческа стойност. Демонстрират се формални исторически чествания главно за показно афиширане на властимащите! Въпреки отпора се налага тихомълком упойващата джендърска идеология. Главния обект е нацелен много добре и прецизно – децата от предучилищната възраст, учениците, студентите и изобщо **младото поколение**. Предишните поколения показват по-голяма стабилност, но те са пресираны материално и социално в условията на прехода, процес, който също може да се приеме като добре формулирана целева задача, целяща отслабване на кодирания имунитет на българската нация.

Но само токова събуждане в сложната съвременна глобална ситуация достатъчно ли е?

Считаме, че се очертават **три приоритети**, по които е нужна пълна и без отлагане мобилизация на българското общество и държава за да успеем отново да се гордеем не единствено с някои културни и то в исторически аспект постижения, но и да заемем достойна позиция поне в регионалната геополитическа и геоикономическа среда. Трябва да е ясно: яростна съпротива и то нарастваща от външни сили ще продължи да има! Но без събуждане на възрожденския дух на българската нация, едва ли можем да разчитаме на особен оптимизъм.

ДУХОВЕН РЕНЕСАНС

Човешката история, вкл. и българската е процес на падения и възходи. Възходите са ренесанс на отделни общности, народи, група от народи или етноси, държави и империи. Българите не преживяха мрачното средновековие на Запада. Но преживяха нещо по-страшно - турското робство! Независимо как

го наричат „модерните“ историци и политолози. Ренесанс или „златни векове“ има и българската държава и нация: покръстването на българите, богомилското движение, Златният век на Симеон, българското Възраждане. Общото са няколко отличителни белези за такива периоди, независимо от историческата отдалеченост - духовен, културен, интелектуален, икономически и политически подем. Рядко или почти никога военен възход не е водел до нов Ренесанс. Българското племе е печелело много военни битки, но много рядко политическите. Но затова пък всеки един Ренесанс има задължителен фундамент - индивидуален ренесанс на силно в духовно отношение личности. От тази изходна точка се започва! И второ, обезателно тези личности да са носители на висока степен на пасионарност, на безгранична родова страст, на етичност и моралност, които да определят техните водачески качества. Затова е излишно да се политизира (и коментира) канонизирането на Апостола. Той е канонизиран духовно в сърцата на всички българи и не се нуждае от каноните на църквата за това. Притежавал е качества в полза на рода и народа, на етноса, които са били избистрени за него не само като понятия, но и като **същности**. Отчитането на **наследствените кодекси** (правила на поведение, етически и морални норми, непреходни традиции, конфесионална, духовна идентичност), които формират ценностната система на племето, на рода, на народа е задължително. Особено **писмената идентичност като българският език**, която е от световно значение. **Кириловият Код** не е просто елемент на българската духовност и писменост, а основополагащ железен фундамент на всичко българско, както и на всичко, което е свързано с православието и славянството. И той трябва да се брани на всяка цена. Затова само силни духом пасионарни личности могат да бъдат генератори, идеолози и движеща сила в един процес на Възраждане. Т.е. да бъдат обединители на индивидите, социалните слоеве и на цялото общество. Трябва да се сложи край на доминирането на приматното мислене! Войнстващ отпор е нужен на налаганата парадигма за доминиране на „материално - овеществени“ индивиди, пречупващи всичко през призмата на користни лични и материални цели.

Едно **Възраждане винаги е нова парадигма** за осмисляне на живота изобщо, на бъдещето на народа, нацията, държавата, изграждане на допълнителен адаптираш манталитет и стереотип на поведение на гражданите, в което доминират **нормите на етиката и морала**, както и каноните на конфесията, които по принцип имат общочовешка значимост, но избистрени от църковния догматизъм. **Това е обществен и личностен Ренесанс!** За всички и за цялото общество! Това обаче не е бърз процес! Ресурсът от време се топи ежедневно!

На България не е нужно гражданско общество, отворено **безцелно или съмнително целево** към регионалния и глобалния свят. Провалените американска визия за глобализация и съмнителната концепция за „отворено общество“ бяха цинично насочени именно към торпилиране на кодираността на отслабени икономически, военно и социално субекти. Отвореност да, но при запазване на изконните кодирани ценности на нациите и народи. Второто не го искат субекти, претендиращи за глобално доминиране. Напротив, полагат се неистови усилия да се формира „нов“ **български социокултурен манталитет и духовност, отдалечени от кодираната българска ценностна идентичност**. Засега успехът е безспорен в едно направление: създаване и узаконяване (с помощта на върховенството на закона) на нов грабителски манталитет на управление на всички равнища и във всички обществени сфери. И нарастваща демографска катастрофа! **Такава е реалността!** Имало е периоди, когато други реалности (например през първоначалния етап на турското робство) са водели повече до вглъбяване на етноса. Вглъбяване, което е било нужно за да се съхрани и постепенно мобилизира в следващи периоди вътрешните сили на народа. Може би сега, след три десетилетия „преход“, нашият народ започва да усеща все по-осезателно вътрешната потребност да излезе от „унеса“ на псевдореформите, от профанизираното материално самоконцентриране (причинено от куп проблеми) и да намери сили отново да засява със здраво семе нивата на българската бъдещност. **Това се казва включване на кодирания георефлекс за самосъхранение на**

нацията.

У българите са закодирани много благодетели, развити и усъвършенствани през вековете. Защо обаче през определени периоди те се забравят от определени поколения? Защото по разни причини от вътрешен и външен характер, постепенно започват да се натрапват и да доминират характеристики на други общества, на други култури и ценностни системи. Те също са може би разумни за техните държавности и общества, но ни отдалечават от нашите, закодирани през различни периоди на падения и възходи трайни кодекси на поведение на българската нация. Светът е замислен да бъде толерантен във всяко едно отношение!

През последно време все повече се спори доколко е възможна регионална или глобална **комплиментарност** (Л.Гумилев). Отшумя преднамерено замислената теория за конвергенция по време на „студената война“, която освен че изигра своята роля за разпадането на източния блок, не доведе до никаква културна комплиментарност, а до нови писани и неписани кодекси на политически и икономически зависимости и подчинености. И простор за налагане на културни зависимости! Нещо повече, геополитическите и геоикономически напъни да се постигне конвергенция на културните ценностни системи, най-малкото доближаване (в регионален - на ЕС или в глобален мащаб) търпят фиаско. В ЕС политическата концепция „културно многообразие“, едно че е провалена, но предхожда новата политическа визия за „Европа на различни скорости“. **Разминавания в духовен аспект и трудно овладявана религиозна, етническа и национална търпимост и толерантност**. Това е резултатът от неолибералната концепция за глобализация и регионализация! Затова все повече се акцентира върху икономическите и политически подходи и лостове за интегриране. Технологиите са постепенно, обвързващо **преотстъпване на национален суверенитет** в икономическата, политическата и военна области. Това, което става в Европейския съюз е по-силната проекция на ставащото в глобален мащаб. Скрито зад високопарни, иначе звучащи добре лозунги и принципи (напр. принципите за солидарност и субсидиарност) за изграждане на „европейско гражданско общество“, на „на

европейски дом на регионите“. Отбележете, **не съюз между държави, а на граждани и региони!** Добре, че силните субекти на деня - САЩ, водещите в ЕС, Китай, Русия и др. са далеч от тази мисъл и нямат никакви намерения да се „претопяват“ в някакви отворени граждански общества, теза която агресивно се натрапват на субекти като България! Брекзитът е доказателство за това. Между другото тава е шанс за нас, защото ще разполагаме с допълнителен ресурс от време за преосмисляне на много неща, касаещи съдбата на България. Но той няма де е дълъг! Тази парадигма за развитие на евросъюза изигра лоша шега на наднационалното управленско равнище на ЕС. Събитията в Каталуня, немскославянския регион в Германия, брекзита, Шотландия, Белгия, Украйна и пр.) имат не само ефекта на „доминото“, но и на „бумеранга“. При запазване на своята субектност, обектност и идентичност, водещите геополитически субекти с помощта на все нови (гео)политически и (гео)икономически технологии принуждават по-слабите да прехвърлят различен национален суверенитет на наднационални управленски структури. Така се възражда „имперският дух“! Материализира се мечтата на Наполеон, Бисмарк, Хитлер. И се поддържа имперския дух на Англия чрез Британската общност!

Може ли т.нар. преходен период у нас да се квалифицира като Възраждане? Или като исторически скок в развитието на страната! Отговорът категорично е не! Цинично да се твърди подобно нещо! Не само заради това, че процес на реален преход у нас не е започвал! Причините за това отрицание не са сложни за обяснение. Но всички причини биха могли да се фокусират в един отговор - чиста проба агресия от вътрешни и външни сили, нацелена към подценяване и постепенно изчезване на **уважението към миналото на българската идентичност.** И това става под крилото на мощната инвазия на западната цивилизована ценностна система. Носителят е неолибералната парадигма, която комплексно атакува и душата и тялото на индивидите. Грубо казано! Архитектите на съвременните политически технологии много добре разбират, че без подкопаване на ценностните устои на една общност и държавност не е възможно те да бъдат приобщени или асимилирана към друга

ценностна цивилизована система. Историческият опит (индианците в Америка, аборигените в Австралия, редки народности групи в Русия и т.н.) показва, че опитите в това отношение в края на краищата се увенчават с някакъв успех с помощта на насилствени, в т.ч. брутално жестоки военни средства. Обикновено резултатите се свеждат до териториални анекси и преструктурирания, възникване на държави и държавици, но не до желаните цивилизовани и демократични промени. Така е било в епохата на класическото робство и колониализъм, така и в съвременните условия на изтънчени форми на ново робство и неоколониализъм. И най-ласкавите демократични самооценки не са в състояние да отменят общата преценка, че светът не върви към добро. Човечеството стъпи в ера на „ново робство“. Следователно, в съществуващата и налагана с всички възможни средства и общоприета глобална ценностна демократична система „има нещо гнило“! И в този „гнилоч“ потъва българската идентичност, носителка на много ценностни елементи, които се игнорират, вкл. от самите нас!

Нашето съвремие, след Втората световна война, базирано на неясни или най-малкото формално спазвани демократични принципи, подрива с висока доза на лицемерие постигането на каквато и да е национална духовна, етническа, религиозна и присъща ни цивилизована комплиментарност. Причината обаче не е толкова в спазването или неспазването на тези принципи, а по-скоро в „творчеството“ на нови геополитически принципи, изведени като властващи доктрини от рода на „въздържането“, „двойният стандарт“, „моркова и тоягата“ и т.н., които се превърнаха в неписани норми на международното публично и дипломатическо право. Едностранното пренаписване на основополагащи норми на международното право е в ход! Истинската причина за спазване на някакво благоприличие и толерантност обаче е „технологична“ и се крие в натрупаните и непрекъснато усъвършенствани арсенали от ядрени и други видове оръжия, които правят безсмислено тяхното използване при решаване на спорове между водещите субекти в глобалния свят. Но конвенционалните военни средства (особено от пето и шесто поколение) се използват „хуманно“ срещу непослушни субекти.

Същността на едно Възраждане в глобален, регионален или национален мащаб може да бъде проповядването на истинският, християнски морал - общочовешки и религиозен. Конфесионалните различия в случая не са най-важните! Общочовешкият морал и етика във все по-голяма степен се размиват и разминават с християнските и други конфесионални ценности. По една единствена причина, че се налагат нови, в повечето случаи съмнителни етични норми на поведение и общуване между субектите и поради извисяването на материалното благоденствие като обединяващ фактор в процеса на съвременната глобализация. „Номо Economicus“ не е просто оригинално противопоставяне на „Номо sapiens“, а съзнателно и агресивно налагана нова историческа парадигма, в основата на която лежи идеологията на неолиберализма. Мобилният „еднотипен човек“, който се интегрира в глобалния свят се води единствено от икономически и материални подбуди! Цената на неговото материално благополучие (естествено не на милиардер или милионер) е именно **забвението на родната духовна, национална, културна и езикова идентичност**. Невероятно висока цена от гледна точка на еволюционния замисъл на човешката цивилизация - изграждане на хармоничен свят.

ИКОНОМИЧЕСКИ РЕНЕСАНС

Българска национална икономика като понятие и реалност почти вече не съществуват. Български икономически просперитет вече три десетилетия не е познат на българското общество. България почти не разполага с **нищо едно стопанско предимство**, обосновано от икономическите мъдреци, като предпоставки за приемливо участие в международното и регионално разделение на труда, носещо конкурентоспособност и дивиденди на българската държава и народ. Три десетилетия България е чист вносител на абсолютно всичко, което е нужно на индустриалното, обществено и лично потребление. От къде? Естествено от новите стратегически и политически партньори и от страни, които бяха основни вносители на българското машиностроене. Това, което „се произвежда“ като „Made in Bulgaria“ не само

икономически, но дори **статистически** е незначително и несъществено като икономическа величина на вътрешния, да не говорим за регионалните или глобалния пазари.

Националната икономика реално се дели на два сектора:

а) икономически дейности с **българска стопанска идентификация**. Това са дребни и технологично нееднородно свързани производства, които формират малкия и среден бизнес на България, който обаче е без съществено значение за икономическия просперитет. Но са единственият реален източник на принадена стойност и пълни макар и скромно приходната част на бюджета. По икономическа характеристика това са единични стоки и услуги без съществено значение за външните пазари. Тази характеристика е типична за първоначалните етапи на научно-техническата революция, когато за разлика от сега се трупаша постепенно предпоставките за иновационни производства и услуги.

б) икономически дейности, свързани с **мобилното движение** на едър и по-дребен чуждестранен капитал. Едрият капитал следва бизнеса на ТНК и силни холдингови компании, който изключително избирателно използва благоприятните условия за развиване на многократно по-печеливши дейност у нас, в сравнение, ако е извършвана в техните държави. Принадената стойност (печалбата) в по-голямата си част се "изнася" в други икономически пространства. Реинвестиционната политика на тези икономически субекти в стопанското пространство на България е сведена до минимум и то под натиска на общественото мнение по повод на следващите един след друг скандали. Целта е максимално извличане на печалби и тяхното прехвърляне на корпоративните централи. Естествено за сметка на българските граждани, които плащат за електрически ток, парно, газ, елементарни промишлени, хранителни и потребителски стоки по монополно високи цени. **Монополизирването** на сферите, в които действат транскорпорациите е основна тяхна характерна черта и утежнява допълнително и без това неефективните социални функции на държавата. За сметка на това се облагодетелства избран кръг

политически и икономически групи и лица. Чрез специално създадени механизми се осъществява монополистическа експлоатация на естествените ни ресурси, а също така на гражданите и на **самата държава!** Това е новият момент в българската капиталистическа реалност - държавата е обект на нечуван грабеж от чуждестранния капитал и от властимащите. При това той се реализира с **помощта на самото държавно управление!** Бюджетното значение на чуждестранния капитал се свежда основно до задължителни социални и данъчни ангажименти, в повечето случаи преднамерено финансово облекчени още при сключването на т.нар. приватизационни сделки. Без никакъв следприватизационен контрол, съгласно законовите изисквания. Защо? Защото е невъзможно да бъдат върнати огромните комисионни по приватизационните сделки? Те са заслужени!

Непроизводителното използване на чуждестранния капитал е друга негова характерна особеност. Финансово - банковият и търговският капитал е **доминиращ** като присъствие. Производителен капитал е активиран единствено на базата на криминално приватизирани стратегически мощности на българската икономика и на грабителски аутсорсинг. При изчезване на условията за многоцифрени печалби, по логиката на К. Маркс, този капитал, увеличен многократно "се изпарява" от българското икономическо пространство. Но другото е по-важно: според „Капиталът“ парите стават капитал единствено в процеса на производството на стоки и услуги (реалния сектор), а не в търговията и финансово - банковия сектор. Архитектите на съвременния капитализъм внесоха сериозни корекции в тази постановка. Лъвският пай от принадлежната стойност се създава с помощта на „финансовия инженеринг“ именно в банково-финансовата сфера. Завоалиран банков грабеж най-вече на обикновените граждани със заробващи потребителски заеми и кредити. Българските граждани тотално са въввлечени в тази заробваща схема. Отново изфинена форма на новото робство.

Отчайващ инвестиционен спад при хвалебствен икономически растеж от 1,5 до 2,0 % на БВП през последните 1-2 години! ПЧИ са стигнали смехотворно ниско равнище (около

500-600 млн. дол.). Преводите на българските „гастарбатеири“ (емигранти) надхвърлят значително техния обем през последните години (около два млн. евро). Все по-голяма част от работоспособното население се причислява към т.нар. „прекариат“ - депрофесионализирани, трудно намиращи или често сменящи работното място граждани. Нарастват гражданите, които по пълват следващата група - „лумпенпролетариата“: декласирани, маргинални личности без ясен класов статут. Българският „когнитариат“ (работници на умствения, иновационен труд) са обеднели работещи, занимаващи се с елементарен „инфотруд“ (преподаватели, учители, информационни специалисти). Технонауката, новият феномен на информационно-комуникационната революция (Четвъртата революция), симбиоза между наука и иновативни технологии е една екзотична представа и пълна илюзия за българското общество.

И така, в преходния период националната икономика като национално **идентифициран** субект и обект не разполага с **нищо едно стопанско предимство, било то наследено или новосъздадено, което да дава на българската икономика някаква конкурентоспособна позиция в рамките на глобалното и регионално разделение на труда.** В последно време, засилено се прокарва идеята (лансирана също официално и от управленските органи на ЕС), че спасението на страни -членки като България е в стимулиране на някакъв процес на **„реиндустриализация“.** Да, такова понятие съществува! Въпросът е как ще се интерпретира? Такъв процес усилено се натрапва и на развиващи се страни от периферията, които са дори в много по-слаби индустриални позиции?

Конкретно за България! След една тотална и унищожителна (и унижителна) деиндустриализация за каква реиндустриализация може да става въпрос? Нашето мнение е, че при тоталното загубване (изчезване) на всички значими стопански предимства, едни "рестарт" на националната икономика изисква не реиндустриализация, а **неоиндустриализация.** Зад това понятие се крият иновативни подходи, стратегии и политики, които не се вписват в логиката на

индустриални политики от епохата на научно-техническата революция. Става въпрос за наличието на управленска способност за геополитическо, геоикономическо и технологично мислене в условията на привличане на българското икономическо пространство в много сложни и понякога противоречиви регионални интеграционни и глобални процеси. С други думи, става дума за "turn off" (излитане) от "икономическата" писта на стопанска стагнация, в която попадна българската икономика през целия преходен период, от качествено нови позиции, които в ускорени темпове трябва да бъдат създадени. Нови стартови позиции трябва да се развиват **само на основата на информационно - комуникационната революция, на технауката**. А не хрумвания за някакви измислени модели и псевдореформи за икономическо развитие. Българската икономическа действителност е далеч от тази алтернатива, след като други водещи субекти, преи това близки до нашите параметри, отдавна са в информационно - комуникационната революция (Белгия, Холандия, Финландия). Това, което е очевидно, е потребността от незабавна смела **икономическа дългосрочна стратегия**. Също изтъркана, повтаряна като мантра теза през прехода, но факт е, че и досега България не разполага със смислена икономическа стратегия, която поне да заложи някакви реални хоризонти и приоритети за икономическо Възраждане. Всяко правителство работи на парче, в зависимост от външната подкрепа и поръчки и затова икономическите и социални реформи са една **елементарна форма на имитация**. Целият преход е една стопроцентова имитация на разнопосочни, често противоречиви, непродуктивни и както се оказва в крайна сметка, особено вредни за националните интереси занимания по реформиране. Така **преходният период** спокойно може да се квалифицира като **имитационен модел** на цялостното развитие на българската държава, икономика и политика. **Преходният период не само не е приключил, напротив още не е стартирал истински!** Доказателства: плачевните резултати в областта на демокрацията, икономиката, социалната и технологичната области, състоянието на външната ни търговия, зад която се крие нулево

значима външна и външноикономическа политика, последното място в ЕС по всички възможни показатели на ЕВРОСТАТ. И така, обичаните от преходните управленци "причини" за това състояние (МВФ с неговият Паричен съвет и Европейският съюз с неговите стратегии, политики и директиви) не само, че сковават националната икономическа енергия, но поради пропиляното време, вече много е трудно да се обосноват теоретически, да не говорим практически измерения и параметри за някакъв успешен **икономически модел** за развитие, който да **гарантира** постепенно излизане от сегашната перманентна депресия на българската икономика и да се осигури постъпателен икономически, технологически и социален просперитет на българската държава и на гражданите. Защото икономическото развитие на България геополитически е планирано като модел (ако не се промени) на **икономически, социален и инфраструктурен слугинаж** в интерес на силни в икономическо отношение субекти, опериращи в глобалната и регионалните икономики (държави, ТНК или банкови институции). Как да си обясни бумът на моловете и офисградите в София и други поголеми населени места в България при свития и неплатежоспособен пазар. Само този факт говори за друг сценарий за „някакво икономическо развитие“ на България! Как да си обясним „необяснимият апетит“ към българската земеделска земя, вкл. от субекти, които бъркат България с Румъния. Да оставим на страна печалния "американски" план, изготвен със „специалното усърдие“ на досега родни управляващи и теоретици на прехода!

Наложеният икономически модел (на имитации) би могъл да доведе до някакви завоалирани **социални благополучия**. **Благополучията са икономика, потребителски пазар, потребление (промишлено и индивидуално) „втора и трета река“**. България е пълна и непрекъснато се пълни със автомобили, стоки потребителски и промишлени, хранителни стоки със съмнително качество. Те не се осигуряват и гарантират от отечествената икономика, а от „целесъобразни“ финансови подаяния на ЕС, ТНК и чуждестранни банки. Според различни анализаторски институции - от над сто години до около 45 години (ако се превърнем в „страна на

чудесата”) са нужни за приближаване на българина до сегашния изискуем социален стандарт на ЕС (75% от средния) и то според техните критерии. Т.е. на българския гражданин му се натрапва съдбата на „чакащия просяк с протегната шапка“. И един вечен „догонващ модел, известен иронично като теория на „летящите гъски“. Може и да се пусне нещо в шапката, но може и не! Зависи от какво? Отговорите не са толкова сложни, те се реализират на практика вече три десетилетия! Като се отчете и демографския колапс, то "българските просяци" по законите на биологията ще бъдат сведени в близките десетилетия до минимум! Така че този "социален модел" за развитие на България е много вероятен, за който ние българите сами платихме в режим "ex-ante" (предварително) с разграбването и изнасянето на националното богатство, създадено от нацията преди това. Геополитическата агентура на България е главният виновник за това плачевно и трагично състояние на българските граждани.

Сериозно преосмисляне са налага и на наложените ни **приоритети** на икономическо развитие по известния американски план: селско небалансирано стопанство, примитивен туризъм, услуги по различни планове (в началото на прехода), програми стратегии на ЕС, които излязоха чиста проба елементарни политически внушения за разбиване на **икономическите темели** на Българския ГеоКод.

Какви са резултатите от „**приоритета**“ **селско стопанство**: от нетен износител на пресни плодове и зеленчуци се превърнахме в нетен вносител - над 80 -90%. Къде е първото място в света по напоителни системи, второто по БВП на глава от населението по производство на аграрна продукция, първото място в света по износ на домати и краставици и пр. Небалансирано растениевъдство, в което доминират зърнени храни и технически култури, някои стимулирани и налагани с директиви от ЕС (например рапицата за производство на биогорива). Непознато в нашата, европейска и световна практика създаване на едри латифундистки стопанства (над един млн. декара и стоатици и десетки хиляди от един арендатор и собственик). Директните плащания с пари на ЕС деструктуризираха още повече

аграрните баланси на българското земеделие. Животновъдството става все по-екзотична селскостопанска дейност на село, защото фуражното земеделие е почти изчезнало, а и ЕС налага такива изисквания, каквито например в една Германия са създадени преди 50 години. Следователно в този вид, селското стопанство носи големи огромни печалби на десетина едри земевладелци и няколко стотици дребни. Спекулациите и грабежът в този сектор са стил на управление. Конкуренентоспособността на българската аграрна продукция на европейския пазар е почти нулева. Затова съвсем резонно и в тази икономическа сфера също трябва да се говори за **неоаграрна стратегия**. Принципно проблемите са както в промишлената сфера.

Аграрно Възраждане е възможно ако не се допусне следващ удар върху селското стопанство, подобен на този чрез механизма на "ликвидационните комисии" и последващото арендаторско „комасиране“. Комасацията е приключила в абсолютна вреда на реалните собственици на земята. Защото вече я ясно, че се подготвя окончателната ликвидация на родната аграрна икономика с узаконяване на вече комасиран вид собственост. Освен вътрешните ни бъркотии по т.нар. аграрна политика, утвърждаваща невидан аграрен латифундизъм, окончателният удар върху родното земеделие ще бъде нанесен с постепенното редуциране на аграрните субсидии от ЕС, изисквани от Световна търговска организация. Този процес е неизбежен, но може да се очаква, че с приключване на субсидиите ще приключат и своята дейност родните арендатори, собственици и фермери. Тогава нашата аграрна продукция няма никакъв шанс да стъпи на пазара на евросъюза. Ако ще се спасява нещо то ще са интересите на селскостопанските производители на Франция, Германия и др. Но засега **периодът на лесните пари** за земеделската „класа“ (с директните плащания и с мизерните ренти) в селското стопанство продължава. Изходът вероятно ще бъде окончателна „интернационализация“ (разпродажба) на българската земя. А българинът без земя е „господин Никой! Криворазбрани дебати се провеждат в Парламента и управленските централни органи и още по-необмислени предложения се правят в

последно време. А достатъчен е един дори повърхностен анализ на интересите на френските, немските, италианските, испанските и други земеделци в ЕК за да се намери верният отговор за истинската съдба на българското земеделие! Договорът за присъединяване на България към ЕС има същите последствия за българското селско стопанство, както за енергетиката и индустрията. Именно поради такива и други причини, не много учени и експерти отдавна алармират, че Общата селскостопанска политика на ЕС се нуждае от ново преосмисляне след **приемането** (също в бъдеще и на други страни) на нови страни - членки като България, с преднамерено тласкана аграрна ориентация (по линия на вноса) и **преговорите**, които се водят в СТО за премахване на аграрните субсидии и дотации.

Какво може да направи в областта на селското стопанство? Засега виждаме едно единствено икономическо средство - без много да се съобразяваме с Общата селскостопанска политика на евросъюза да провеждаме **национална аграрна протекция** и да се борим като страна - членка за **общностен специален механизъм**, освен сегашните механизми на ОСП, за специална аграрна защита на селското стопанство на страни като България. Така както Германия и Франция в зората на Европейската икономическа общност сътвориха Общата селскостопанска политика на евросъюза в свой национален интерес. И вместо да се занимаваме с такъв „стратегически национален приоритет“ като темата за членството на страни от Западните Балкани по време на българското председателство през 2018 г., трябваше да поставим истински наболели проблеми на **икономическата изостаналост** на България и конкретни предложения за преодоляването ѝ. Разточителните банкетни софри обаче доказаха на нашите партньори от ЕС „социалният просперитет“ на българина. След презадръстения парк от стари западни автомобили и лъскавите лимузини на властимащите и на бързо забогателите!

Как да се оцени приоритетът „услуги“? Тази сфера **все по-малко и по-малко е „българска“**. Нито търговията, нито банково - финансовите услуги са прерогатив на български интереси и стратегически приоритети. Със събраната философия за развитие на

българския туризъм, който в същност се превърна в благодатно поле за "изпиране" на присвоен роден или привлечен чужд капитал, този също натрапен ни "стратегически приоритет" има ресурс да изхранва сезонно малка част от вече почти половин милионната структурната безработица на България! Привличането на нискоквалифицирани кадри в туризма става вече за сметка на бедни украинци, молдовци и български роми. Можем само да завиждаме на Унгария, която също е страна - членка на ЕС, също има нашите параметри като територия и население, но туризмът и дава пет пъти повече приходи и е поне с 6-7 пункта по-малък принос в БВП! Лъвският пай се пада на реалния и високотехнологичен сектор!

Енергетиката си заслужава усилията. Все още може да се спаси и тя да бъде реален български икономически приоритет и двигател на стопански просперитет. Но и тук, българската "политика" е в пълен плен на добре изведени чужди геостратегически интереси и противоречия в триъгълника САЩ - Европейски съюз - Русия. При пълно игнориране на всякакви национални интереси. Последната политическа забрана на ЕК на ЕС за продължаване на „Турски поток“ през България е последното доказателство за това. Преди това беше „Южен поток“! Затова „балканският хъб“ ще преразпределя „въздух под налягане“ или същият газов ресурс, от който политическото управление се отказва безотговорно.

Преди да се направи опит за рецепта за спасяване на българската икономика, немалка част от основите на която бяха закодирани през последните три столетия, ще припомним на родните управленци няколко интересни факти от проведения през януари 2018 г. Световен икономически форум в Давос (Швейцария). На него се вкара официално в публичен и научен оборот понятието „**Четвърта индустриална революция**“ (4.0). Става въпрос за поредната постиндустриална технологична революция, която други автори наричат информационно-комуникационна. За какво става въпрос? За смисъла и съдържанието не на бъдещия, а на настоящия свят. Защото Четвъртата индустриална революция дава хоризонта на „нововъзникващите технологични пробиви“: новата енергетика (горещият и студен термоядрен синтез), роботиката, интернет на

нештата, изкуствения интелект, 3D печата, квантовата компютързация, автономните превозни средства, нанотехнологиите, биотехнологиите, нови информационни и комуникационни технологии. Редица страни като САЩ, Китай, Япония, Германия вече работят по 4ИР- стратегии. Къде е България? Може да я намерим в началото на научно-техническата епоха?

С немалка доза „отчаян“ оптимизъм, според нашите виждания, е целесъобразна икономическа стратегия като начало за икономическо Възраждане, която да има четири компонента:

а) развитие на не голям **реален класически сектор**, използващ иновационни средства за производство от малки и средни фирми с българска идентификация. **Целта е да се спаси МСБ**, който се прокламира като гръбнак на българската икономика, но всъщност е оставен на доизживяване.

б) развитие на стегнат **иновативен сектор** от фирми с **българска идентичност**. За това е нужна **целенасочена държавна политика и конкретни проектни програми**.

в) развитие на българското икономическо пространство като **междинен, кръстопътен център** от пътни, водни, морски и жп. трасета, преносни мрежи и коридори за комуникиране (пренос) на конвенционални стоки и услуги и ресурси (най-вече енергийни). Тук е ясно какво трябва да се прави: **националните интереси над всичко**.

г) развитие на икономически дейности в пространството на страната от **чуждестранен капитал** при добре обмислени, отговарящи и на българските интереси условия за неговото функциониране и премерени защитни механизми в режим "ex-ante". Стигне ли се до защита на национални интереси в режим "ex-poste" (последващ), изходът е ясен! Поради съществуващата международно - правната уредба за защита на инвестиционните интереси на ТНК всякакви корекции носят само огромни финансови загуби на страната. Факт е, че този капитал изпълва съдържанието и същността на **"българската национална икономика"** на този етап.

Тези приоритети, обхванати в една **обща дългосрочна национална икономическа стратегия**, се предлагат от гледна точка на

основния проблем на българската икономика - **постоянният недостиг и невъзможността да се осигуряват необходимите инвестиционни ресурси**. При смислена политика в тези четири направления може да се намали във времето инвестиционният натиск в първите три приоритета. Това от една страна. Второто изискване е реализиране на **нова стратегия за национална стопанска (секторна и продуктова) и геоикономическа диверсификация**, дори да е противоречаща на общите интереси на ЕС, които както е известно обслужват главно водещите икономики в общността. Т.е. реално преосмисляне на **пазарната стратегия** на страната - **нов баланс микс от реализирането на продукти и услуги, в т.ч. иновационни и високотехнологични**, за производството на които могат да бъдат създадени най-благоприятни вътрешни и външни условия. Така, че те постепенно, след аprobация на по-непретенциозни пазари да заемат конкурентни позиции и на пазара на Европейския съюз.

Стратегическата логика е, че ако пазарът на общността в първоначални етапи не поема български изделия в първите две направления (поради ниската им конкурентоспособност), приходите трябва да се осигуряват от износ по **други пазарни дестинации** с по-занижени изисквания. Такива пазарни ниши има! Някои трябва да се възстановят разбира се пазарно, а не политически, като руския пазар, други да се създават на ново.

След като за почти за над три десетилетия предприєдинително и пълно членство в ЕС българската икономика бе практически "стопена", то е илюзия, че решителен икономически, технологичен и социален пробив може да стане в сегашния индикативен период (2014-2020), а също и в следващия(2021-2027). Не е наша задача да анализираме сегашния, вече неактуален Договор за партньорство и новите (фактически стари) Оперативни програми, но наднационалното управление на ЕС е крайно време да разбере, че от общ интерес е, България (а и не само тя) максимално да ускори процеса на изравняване на своето икономическо, технологическо и социално равнище със средното в общността. Имаме шанса да направим нещо съществено през новия индикативен период. В противен случай

българското икономическо пространство се превръща окончателно в **удобен, специален имагинерен икономически обект като пространство**, обслужващ по-висши геоикономически интереси. Не са изключени мощни социални вълнения, последвани от непредсказуеми политически последствия. А няколкостотин милиардни „спасителни“ финансови инжекции (по политически причини вече) за още две три държави страни - членки като България (освен Гърция) означава финансов колапс на целия Европейски съюз!

Третият приоритет е може би най-печелившият за реализиране, защото изисква просто национално отговорна и мъдра икономическа политика. Трябва да прекъсне „комисионната просия“ на властимащите, която отблъсква не един стратегически инвеститор! Тунели под Балкана, АЕЦ, магистрала и газова хъбове на „маса“ и „под маса“ се правят лесно! Нито тунели, нито АЕЦ, нито газова трасета, нито качествени магистрала има като резултат? При ясна визия и политика при този приоритет най-безболезнено може да се реши проблема с инвестирането чрез предоставяне на по-големи мажоритарни дялове на инвеститорите. Проблемът за частта на държавната собственост в енергийни и други проекти е повече занимавка за елементарни партийни функционери. НАТО и ЕС (+ военните бази) са достатъчни за гарантиране на националните интереси и територии (политическата визия на НАТО!) и при по-нисък дял на собствеността в мегапроекти! Ако това не е вярно, възниква резонно въпросът какво прави страната ни в тази регионално военно-политическо формирание! Но именно този приоритет се оказва най-труден за реализиране! Защо? Защото при него се защитават успешно геостратегически икономически и политически интереси на ЕС, САЩ при пълно игнориране на българските! Аналогични нефтопреносни проекти успешно се реализират между Финландия и Русия, а газопреносни (Северен поток) между Германия и Русия, между Русия и Турция, но се провалят в България. Унгария, Австрия и други страни-членки имат ясна и категорична политика към газопреносните трасета, докато България се върти в кръга на декларативните съобщения и измислени „хъб-стратегии“!

От гледна точка на смекчаване на капиталово напрежение, този приоритет е най-изгоден за България. При умни стратегии може не само да не се натовазваме капиталово, но и да инкасираме сериозни чисти приходи от транзитни такси. Да не говорим за геостратегически предимства на „кранчетата“, които също имат своята цена, вкл. и финансова!

Четвъртият приоритет е още по-лесен за реализиране: изисква също само едно усилие: национално отговорна политика! За такава плащат българските данъкоплатци. Но очевидно е, че проблемът "геополитическа агентура" у нас е прехвърлил всякакви морални граници, защото непрекъснато се защитават интересите на чужди данъкоплатци, субектите на които най-безнаказано и безотговорно ощетяват българските граждани и държава. Скандалите с енергоразпределителните дружества, американските ТЕЦ доказват категорично това твърдение.

В какво се крие същинският проблем за реализиране на този модел за **икономическо възраждане** на България. В огромните потребности от **инвестиционен капитал**. Вътрешни източници не могат да генерират и натрупват необходимите финансови ресурси за процес на неоиндустриализация. Но ако се формират няколко стратегически приоритети, е възможно едновременно и по отделно да се търсят и осигуряват потребните инвестиции при **паралелно диверсифициране** на геоикономическата политика на България. В общи линии един такъв подход се приближава до замисъла на План „Европа 2020“: търсене на ресурси за възможности за инвестиционен растеж, за интензивен растеж (нови технологии) и приобщаващ растеж. По данни на БАН, направени преди около десет години, за един двадесетгодишен период на икономически просперитет биха били нужни около 60-70 млрд. евро. нетен капиталов ресурс. Споменаваме тази цифра, защото тя е актуална и понастоящем, но **почти удвоена**. Източниците на финансиране на подобно развитие в основни линии са ясни: незначителни собствени средства от БВП, планираните за всеки индикативен период финансови средства за усвояване от фондовете и програмите на ЕС, ПЧИ, вкл. скромните на родния бизнес, банкови държавни заеми от глобални и регионални финансови структури

(МВФ, Световната банка), частни кредити от международни търговски банки. Нито един от тези източници може да се определи като **стабилен** в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен аспект! При безотговорна национална политика това би означавало вечно финансово робство на България! Отново „ново робство“!

Ресурсите на държавата, които могат да бъдат заделени, например за двадесет години са ограничени, най-малкото поради две причини: нисък икономически растеж и постоянен външнотърговски дефицит. Няколкото години на относително висок икономически растеж (2004-2007г.) е периода на т.нар. „лесни пари“. Както лесно се печелеха, така и лесно се изпаряват след дивата приватизация. Икономическата криза, която както се оценява от анализаторите е преминала в скъсен постоянен цикличен период, е допълнителен фактор, който усложнява публичните финанси на страната от гледна точка на тяхното инвестиционно използване. При това във всякакъв план: текущ, средносрочен и дългосрочен. Така че реално погледнато, освен на хартия едва ли може да се приложи действена икономическа стратегия. Да се разработи - никакъв проблем. И преди години и сега има готовност отново да се разработи грамотна и национално отговорна икономическа стратегия, независимо, че членуваме в ЕС. Проблемът не е в разработването, а в **нелоялността на българското политическо управление към собствените си национални интереси**. Поради тази причина средствата, които се заделят за инвестиционно предназначение са скромни и в условията на членство в ЕС отиват да покрият частта, която се изисква задължително за съфинансиране по публични проекти и програми в процеса на усвояване на средства от еврофондовете и други финансови източници на ЕС. Или за плащане на членския внос в „богатия клуб на ЕС“ или за отчисления от българските ДДС, акцизи, митнически и други такси в общия бюджет на евросъюза. Аналогично стои въпросът и с публичните финанси по отношение на финансиране развитие на иновативен сектор в евентуален процес на неоиндустриализация. Българската държава едно, че няма стратегия в тази област, освен това посмъртно не може да изпълни формулата на ЕС 2:1 (две части

финансов ресурс за иновационно развитие, особено НИРД да дава бизнесът и една част - публичната власт). Между другото тази формула, заложена още в Лисабонската стратегия (План 2000) и преповторена в План „Европа 2020“, също не се изпълнява в повечето страни - членки и като цяло на равнище ЕС. Между другото План „Европа 2020“ ще има почти сигурно същата съдба на Лисабонската стратегия (План 2000)? Поредното загубено десетилетие за евросъюза!

На България се нужни **скромни иновативни цели**: да се развият не много високотехнологични продукти, но които да носят достатъчно финансови приходи от реализация на вътрешния и външни пазари. Нужно е просто да се види как го правят в Холандия, Белгия, Финландия, Швеция, Ирландия! Очевидно е, че българската държава на настоящия етап няма нито средства, нито политическа воля да направи нещо съществено по въпроса. Защо? Най-вероятно поради тесногърдите интереси на управляващите, тяхната ниска геоикономическа култура и знания и най-вече поради стриктното спазване на „външни изисквания и внушения“. Може би и защото на всички управляващи през всички етапи е пределно ясно: ако се заделят нужните национални ресурси за подобна цел, какво би останало за лично лично, партийно и корпоративно „преразпределение“!

Технологичният и високотехнологичен сектор е сложна материя за управление. Това е другият проблем! Третият е, че **без външна помощ** не е възможно да развиваме иновативни производства. За 30 години стратегическите ни партньори направиха всичко възможно да унищожим сериозни „кълнове“ (заводите в Правец, Стара Загора и др.) в българската икономика, които след разумни реструктурирания можеха да се превърнат в основа на **модел за иновативно икономическо развитие на България**. В противовес на това, с масиран чист внос на информационно - комуникационни и малко други конвенционални производствени технологии българските фирми, граждани и публичната власт се превърнаха в елементарни „Users“ (потребители). Малкото иновативни инициативи и изделия, които блеснаха на българския небосвод на бърза ръка бяха

"усвоени" от чуждестранни ТНК. И все пак, ако се заложи развитие дори и на скромни иновационен сектор, без външен технологичен трансфер би било невъзможно да се реализира неговият старт и по-нататъшно развитие. Въпрос на геостратегически избор е как ще се действа, като се отчита членството на България в ЕС и опеката на новия стратегически партньор отвъд океана. Последният не само охотно, но и брутално агресивно налага да приемем например съмнителни американски технологии за добив на шистов газ, пораждащи маса неясни икономически и екологически последици, но нито една американска фирма досега не е предложила някаква сериозна форма на икономическо сътрудничество за производство макар и на нещо малко, но високо технологично българско изделие. Малкото американски инвестиции са повече в подкрепа на демокрацията и на НПО, изпълняващи специални задачи в качеството си на „геополитическа агентура“. По аналогичен начин се държат и другите партньори от ЕС. **Високотехнологичните фирми в България са изнесени дребни филиали на ТНК.** Групата на водещите в технологично отношение страни - членки (Германия, Белгия, Англия, Холандия, Финландия и др.) провеждат меко казано игоистични собствени технологични политики, ползвайки при това най-много - до над 90% (от останалите страни-членки) финансови ресурси от общия бюджет на ЕС. Причини има: ЕС **няма такава икономическа стратегия да подпомага реално и директно реалния сектор на страни-членки, особено високотехнологичния.** У нас високотехнологичните специалисти вече са кът, след като хиляди емигрираха "планово" (специални работни визи) и не планово именно в Германия и други водещи в технологично отношение страни на ЕС. Вероятно и заплащането на работната ни сила в стремежа към изравняване на цени и заплати към средното равнище в ЕС вече е по-неблагоприятно у нас в сравнение с други страни на Изток. Да не говорим за крайно обременените административните услуги и т.н. Иначе се изсипват милиарди евро за развитие на високотехнологичния сектор. Програма „Хоризонт 2020“ има ресурс от над 80 млрд. евро. Но нейните приоритети са така „коректно“

определени, че пасват идеално на технологичните цели на гореспомената група страни - членки на ЕС. Дори и да е пресилена тази оценка, си задаваме въпроса за какви конкретни иновативни цели могат да се използват средства от тази програма в България: създаване на информационни центрове, на формализирани технологични паркове (с изтъкнатата информационно - консултативна насоченост) и други проекти от подобен род? Полезно, но без конкретика за създаване на високотехнологични продукти, от които да се печели на вътрешния и на външните пазари или за **стимулиране „излюпването“** на технологични малки и средни предприятия. Поради сложните и забавени процедури българските фирми се отказват дори и от спечелени проекти и то за конвенционални технологии. Разбира се, има и изключения. Но малко!

Все пак, има ли изход? Да, но повече като надежда и отново зависи от способността и нагласата за геополитическо и геоикономическо мислене на управляващите. А то определено е техен дефицит! Става въпрос за **стратегическа геоикономическа диверсификация** на българската външноикономическа политика. Става въпрос за създаване на ново стопанско предимство - технологичното и геоикономическото. Трябва да се търсят и **други стратегически партньори** в областта на иновациите и високите технологии - Япония, Китай, азиатските „тигри“, защо не и Русия.

Второ, инициативи за създаване на **инструменти за протекции** на новосъздавани технологични продукти, особено предназначени за пазара на ЕС. Става въпрос за **конкретен евросъюзен механизъм за защита на иновационни производства** в страни като България. Наивно е да се приеме, че може да се предостави такава възможност само на отделни страни - членки. Сега съществуващите правила са доста общи и обслужват главно високотехнологичените икономики. В противен случай, шансовете да се развият такива производства в нашата страна са почти нулеви. И трето, иновативната политика трябва да е обвързана с привличане и осигуряване на необходимия **рисков финансов ресурс**. Също нерешен въпрос от гледна точка на условията в България и незаинтересоваността на ЕС, освен с

политически декларации и директиви. По схемите на лобирането, което е официално регламентирано в ЕС, се разработват десетки директиви в полза на определени бизнес субекти в общността. Сред тях не се открива нито един от България!

Следователно, технологичният аспект на икономическия просперитет е възможен, но изисква отговорна национална стопанска и геоикономическа политика за привличане на високотехнологично ноу-хау и поддържащия го рисков финансов ресурс. Самата държава е маломощна от гледна точка на осигуряване на инвестиционен и рисков капитал! А няма нито стратегии, нито конкретни политики за това!

В заключение по този раздел. През досегашния преходен период, умишлено и преди всичко целенасочено, най-вече с инструментариума на дивашка приватизация беше тотално унищожена индустриалната база на страната. Ако говорим с терминологията на **кодираността** са унищожени всички създавани през последните сто години актуални икономически елементи на българския ГеоКод. Съществува понятието „геоикономически код“, подобно на „геополитически код“. Те са изключително важни компоненти на интегрирания български ГеоКод. С малката забележка, че вече почти са унищожени! Почти, това е по-важното. Т.е. има надежда! Геоикономическият код означава генериране на хипотези, условия, предпоставки, доктрини за максимално печелившо позициониране на един субект държава и неговите стопански агенти в регионалната и глобална икономика. Да поясним: съвременната геоикономическа война, като най-важна част на хибридна война, която водят субектите (разбира се силните и водещите) е за разпределение и преразпределение на сфери на влияние, контрол, доминиране и хегемония в икономическите пространства, в които се генерира най-висок доход и печалби. Къде и какво се произвежда не е толкова важно. Важното е как ресурсите под формата на печалби в тези пространства да се преместят в нужните пространства. И тук се включва пространственият подход и стратегии, т.е. геоикономиката: **през кои пространства да минат или да ги заобиколят трасетата и мрежите за пренос на тези ресурси?** Естествено всичко това е подчинено на голямата

геополитика, на геополитическите цели, на съдържанието на геополитическия код на субекта. Това правила не важи за България. Българското пространствено кръстопътно положение е непрекъснато подценявано в интерес на чужди геостратегии и геокодове!

Къде сме ние? В пустотата на времето и пространството! Геополитиката и геоикономиката са висша икономическа материя за управление. За това са нужни знания, умения, опит за геополитическо и геоикономическо мислене. Те определено са неизчерпаем дефицит на българския преходен управляващ елит! Нашето съвремие изисква не единствено да се създава национален доход, а да се разработват стратегии и политики как и колко можеш да вземеш от дохода, **създаван в други икономически пространства**. Това правят умните управляващи икономически елити. Българската икономика е широко „отворена“ именно за изтичане по различни канали, схеми и законови средства на скромния национален доход на страната.

СОЦИАЛЕН РЕНЕСАНС

„Гладна мечка хоро не играе“. Тази мъдрост е вечна. И в българското Възраждане, предхождащо освобождението от турско иго, една от положителните оценки на българското чорбаджийство се състои именно в това: да създаде поминък най-вече като се използва ресурсът „земя“. И тук е същественото разминаване с новите чорбаджии на прехода. Експлоатация и тогава е имало, но е несравнима със сегашната. Второ съществено разминаване е в **преднамерената „инвестиционна импотентност“** на новите милиардери и милионери, станали такива за броени минути и часове. Къде от икономическа неграмотност, къде от трансформацията на известната българска черта „да осигурим децата сега“ в „да осигурим поколенията за вечни времена“, но най-вече от криворазбраната и с невероятна сила възродена „българска лакомия за забогатяване“ (засега може би единственото възрожденско през прехода), лесно заграбено като пари или недвижима собственост национално богатство по линия на „дивата и криминална приватизация“, е пропиляно за личностни, партийни и фирмени интереси. В икономиката

са известни като **непроизводителни разходи**. Обществената собственост се трансформира не в частна, а в лична собственост, без особено значение за икономическото и социално развитие на страната през прехода. При това става въпрос не за стотици хиляди или милиони левове, а за прахосване на десетки и стотици милиони и милиарди левове заграбен, но акумулиран до прехода национален капитал. По-голямата част от него „отлетя“ скоротечно в задгранични банки и ТНК и сега „лъжичка по лъжичка“ се връщат за „изпиране“ или под формата на „съществена“ финансова помощ от еврофондовете или като ПЧИ (преки частни инвестиции). Не малка част от тях са директно вложени в луксозни супер скъпи имоти зад граница или у нас. Тези „сарай“, достойни за царе, принцове и милиардери на Запад са известни на кого принадлежат! „Демократичното“ изискване за спазване „върховенството на закона“ се спазва разбира се и в последно време доста стриктно. С купуването на евтини огромни жилищни имоти. Разбира се формално на книга, защото законите са изковани именно от властващия елит. Досега няма нито един осъден, бръкнал дълбоко в „кацата на приватизацията“ или отклонил (присвоил) средства от финансовите инструменти на ЕС! Или купил за смешни пари апартаменти от стотици квадратни метри. Иначе държавните органи и структури, създадени да се борят с корупцията и криминализацията по етажите на властта вече са почти двадесет! Не случайно споровете по новия закон за борба с корупцията са кой ще назначава шефа на органа (респективно кой ще прикрива бъдещите безобразия) и кой ще контролира неговата дейност. Не можем с носталгия да не си спомним за „законодателството на Хан Крум“ или за скромния икономически сектор на МВР от предишни периоди, които прекрасно се справяха със стопанските закононарушения!

Резултатите са безпределно ясни: **невиждана социална поляризация и стратификация**. Финансовите „помощи“, които от време на време се правят под формата на дарения за изграждане на църкви, параклиси, спортни обекти, социално подпомагане (обикновено чрез обществени форми) на фрапиращи социални случаи и тежко болни и

т.н. са просто за успокояване на съвестта преди заминаването в задграничните „сарай“ или в „отвъдното“. Но това са лични, а не обществено полезни производителни инвестиции. Затова сентенцията, че в „България има капитализъм, но няма капиталисти“ е цинично вярна. Както и това, че няма отечествена пазарно функционираща икономика! Но призната от ЕС като такава още през 2002 година? Няма национален едър капитал, който да задвижи българската икономика. Подчертавам отново българската, а не чуждестранния сегмент в националната, който по експертни оценки като капиталово изражение надминава 80%! По-голямата част от ПЧИ или са закупуване на безценица на най-апетитните промишлени обекти по линия на криминалната приватизация или са непроизводителни (търговски, туристически и финансово - банкови) на ТНК. Не случайно във всички по-големи градове, има улици, които са като „лондонското сити“ - десетки клонове на небългарски банки, фирмени офиси и МОЛ-ове! И хазартни центрове. Известните „лавки“ се превърнаха в най-разгърнатата хазартна мрежа в света!

Съдбата на българските милиардери и милионери е **предизвестена!** Тъй -като се занимават предимно с „далаверен бизнес“ или елементарно лично обогатяване в търговския и туристически бизнес, тяхната дейност като икономически агенти е до границите на България, т.е. в икономическото пространство на страната, където всички закони работят в тяхна полза. В други икономически пространства, вкл. и на Европейския съюз тяхното присъствие е незначително или на границите между закона и криминала. Затова въпрос на време е те да изчезнат като икономически субекти. Тяхната асимилация (капиталова, финансова и стопанска) от „икономическите акули“ на Запад и Изток е неизбежна, които все повече и повече търсят именно такива „флукуиращи“ непроизводителни капитали. За разлика от родните капиталисти, западните добре са чели (или ги учат) К. Маркс и добре познават същността и трансформациите на капитала.

Следователно, на тази социална група - българи не може да се разчита да бъдат генератор на български икономически и

социален Ренесанс. Целият преход, който и сега продължава, показва, че те не са в състояние да излъчат пасионарни стопански личности с национално отговорни лидерски качества в областта на икономиката. Те трябва да бъдат държани на разумна дистанция от истинска ренесансова политика за икономическо възраждане на България. Те нямат мотивацията за това, но имат определен потенциал и финансов ресурс да бъдат въввлечени в подобен процес. Но това е друга политика за национално отговорни деятели, т.нар. политици.

Има друга група по-скромни (в парично изражение) български „капиталисти“, на които срещу високи възнаграждения и други материални облаги е възложено да управляват (или участват) чужди банкови, финансови, търговски и не особено големи чужди индустриални активи. Тяхната безполезност за идеята на българско икономическо Възраждане се обуславя от тяхната роля на „геополитическа агентура“. С техните действия, подчинени и диктувани от външни икономически и финансови интереси те допълнително обезсилват каквито и да е усилия за създаване на някакъв роден реален сектор за производство на стоки и услуги. Като се добави и техният принос за **монополизирание** (естествено и вторично и третично разграбване на националното богатство) за тлъсти комисионни на съответните стопански сектори, в степен, която е фрапираща за икономическата логика и непосилна за българското гражданско общество с диктат на високи цени, то нещата са безпределно ясни от гледна точка на тяхната роля по идеята за **български социален Ренесанс**. Той се осъществява в личностен план в най-приматни форми без значимост за общонационалния социален Ренесанс.

Личностен Ренесанс на българите е невъзможен ако се мисли непрекъснато за насъщния. Най-много ще се стигне до **изотеричен духовен възход**. Но той ще е откъснат от действителността, от съдбата на субекта България. Не са нужни нито български граждани - отшелници, нито отшелническа България. Икономически и социални причини, политически, разбираеми амбиции за самореализация, за която в Отечеството няма условия за това и други от подобен характер,

лежат в основата на българските емиграционни вълни. А те са основният фактор след голямата смъртност и ниска раждаемост за стопяване на българското население, на студентите и на всякакви други учащи се. Демографската катастрофа, която вече не е статистическа прогноза, а реален факт! (много конференции и форуми са проведени по този повод и властимащите са много добре информирани за проблема) се трансформира ускорено в **демографско - етнически колапс**. И възниква резонният без отговор въпрос „как ще грее науката“. А именно **тя е закодирана** в българското самосъзнание. Статистиката дава ли отговор на въпроса колко са родените „българчета“ в чужбина от български майки, на с други имена и вече друго формиращо се самосъзнание - не българско естествено! Кой носи отговорност за това? Отново лесен въпрос! Налаганият демократичен принцип за глобална мобилност, за превръщане на „homo sapiens“ в „homo economicus“. Както се оказва, без поддържане на закодираната имунна защита на българския дух и няколко загубени поколения са достатъчни в кратък период (както се очертава безконечен и предизвестен преходен етап) при агресивна духовна агресия за да се заличи Гео Кода на всеки индивид и на цели държави. И това много добре го знаят в мозъчните центрове на силните субекти на глобалния свят. Нещо повече, духовната агресия се провежда с изтънчени политически технологии и на място върху всички останали, но най-вече върху младите с подобни крайни резултати - постепенно смиване на закодираната ценностна система на индивида. Не може да не прави впечатление, че след първите няколко вълни на българска емиграция на Запад, когато емигрираха в голямата си част добре подготвени професионално и високообразовани предимно млади българи, постепенно се засилва филтрацията за имигранти, вкл. и от България. Т.нар. „зелени работни карти“ (САЩ), „сини“ (ЕС) са механизъм именно за такъв подбор на „млада кръв“, на висококвалифицирана работна сила и „мозъци“, а според потребностите и на по-ниско квалифицирана. Геофондът „там“ се освежава и обогатява, а у нас „закърнява“! Последиците не се нуждаят от коментари! **Геофондът на една нация и народ е най-съществената част от неговия интегриран ГеоКод**. Без него спира

еволуцията и развитие на един народ, нация и държава. Като добавим и териториалното обезличаване и изчезване на реалните териториални граници, преотстъпването или отнемането с различни политически и икономически механизми и средства (както е в Европейския съюз) на национален суверенитет във всички възможни области, военното обезличаване (девоенизиране, НАТО и пр.) Въпроси? Те са излишни, както и отговорите – безпределно ясни! Но задкулисните цели вече е невъзможно да се скрият или прикриват - обезличаване и **сриване на националните ГеоКодове на държави като субекти и тяхното превръщане в обекти**. Но преди това те се превръщат постепенно в имажинерни в социално отношение субекти.

КОНФЕСИОНАЛЕН РЕНЕСАНС

Да се дава акъл на българската църква как да действа е излишно занятие, историческо доказано, но за плеяда български политици и духовници - примати преходници, то се оказва единствено материално доходоносно занимание. Поне две десетилетия на прехода отнеха маса обществена и държавна енергия и ресурси да се създадат два синода и след това да се полагат неистови усилия за обединение на църквата. Същевременно идеолозите и активистите на тези процеси отдавна са в забвение – едните в чужбина (като Светулката), други у нас (председатели на държавната структура по вероизповеданията, различни духовници от висок и по-нисък ранг). И в тази чувствителна за обществото и българското православие материя се доказва преходността, несъстоятелността и внушаемостта от във на някакъв модел на църковно реформиране по време на прехода.

Защо българската църква се превърна изведнъж в такъв голям проблем подобно на политическите и икономически реформи, спешната геополитическата преориентация и т.н. Очевидно за това има сериозни основания! Защото геополитическите стратегии много добре разбират значението на конфесионалния фундамент за поддържане на едно или друго геополитическо статукво на един субект – държава. Но най-вече, защото религията е темел на националния Гео Код. В православните

страни статуквото на църквата обикновено е уредено със закон. В САЩ например и в други западни страни подобно нещо няма. Там църквите и всякакви конфесионални структури са нещо като търговски дружества? Не че нашите не се превърнаха също в такива? Т.е. тяхната дейност и взаимоотношения с други субекти и на първо място с публичната власт се уреждат по Търговското право. Удобно нали! Но приносът на протестантската църква в тази страна е с огромно значение за младия американския Гео Код. (около 200 години!). Българската църква излезе от този политизиран църковен „батак“, благодарение на търпението на българското общество и в голяма степен на мъдростта на Светия Синод на българската църква, която запази своето конфесионално достойнство. Друг е въпросът дали тя излезе пречистена от този процес и нуждае ли се от собствен катарзис? Като че ли пазарната икономика намери добра почва в божите храмове!

Не са един или два аспектите на проблема и не е наша професионална задача да ги анализираме. Но някои общозначими аспекти не може да бъдат подминати. Главният въпрос, който ни интересува е какво отношение и роля може да има българската православна църква към един всеобхватен Нов Български Ренесанс или Възраждане? Естествено към българския ГеоКод.

Според нас огромен! Не защото от атеисти бързо станахме вярващи. И това е възможно. **Именно във „времена разделни“ се ускорява както духовното, така и религиозното просветление.** Но защото религията винаги е била най-устойчивият фундамент на националния дух, държава и държавност. Независимо какви са били отношенията с публичната власт. Умната публична власт (САЩ) превърнаха протестанството не само в търговско дружество, но и в изключително действен механизъм на младия американски Гео Код. Изключителността на американската „нация“ се подчертава непрекъснато в протестантските кодекси. Геополитическото и геоикономическо могъщество на САЩ са просто закодирани в американския вариант на Библията. American Destiny - американската съдба (измислена и натрапена на света) да бъдат световен лидер и да заменят юдейския народ

като богоизбран е силно закодиран и в Конституцията и в техния вариант на Библията. А тя е най-преиздаваната книга, както и настолна книга на всеки американец. В тази връзка излишни са дискусиите у нас, да има ли религиозно учение в училище, да има ли специални часове за това. Разумно е, стига то да бъде един от източниците за историята на България, вкл. църковната, за основни кодирани темели на българския социум, за историята на религиите, конфесионалните и общи ценности, които без съмнение са един от стожерите на съвременния свят и кодираността на всеки субект.

Ролята на българската Църква за оцеляване на страната, запазване на нейния ГеоКод е огромна във всички времена. Тя е призвана и длъжна да даде своя принос и в най-новото ни време! Очевидно е, че новото време трудно ражда пасионарни будители и лидери с призвана национална отговорност. Затова на ход е и Българската Църква да даде своя принос за преодоляване на очертаващата се трагична ситуация на българите и тяхната държава.

БЪЛГАРСАКА ДЪРЖАВА НА ДУХА?

В дни на отчаяние и безперспективност могат да се родят умни, глупави или екзотични идеи за спасяване на една кауза, нация, народ, етнос и пр. Нещо подобно се случва и у нас. Предстоящият демографски колапс засили мисловния процес по този проблем. Идеята за „държава на духа“ заслужава научен и практически интерес. Тя е както се подчерта по-горе, е на акад. Лихачов. Неговата фраза, с която можем да се гордеем във вековете е, че „сме държава на духа“. Тя е казана като висша оценка за българския принос в световната и европейска култура. Но по-важното е, че акцентът наистина пада върху духовната компонента на българския етнос и държава. С други думи силни духом българи и България. В новата неприятна ситуация, когато „физическите носители на духа“ се стопяват, тази идея може да се окаже спасителна, но в по-друг аспект. Като духовно обединение на всички в света, които се чувстват с българско самосъзнание. Каква ще е тази държава на духа без териториални граници? Териториалните граници изчезват и в ЕС. Дали ще се стигне до пълно елиминиране на

границите е друг въпрос? Бъдещето ще покаже докъде може да стигне този инспириран от идеологията на глобализацията и регионализацията процес? При неолибералната глобална идеология за формирането на „нов, мобилен еднотипен“ „homo economicos“, задачата за „България на духа“ изобщо не изглежда лесна. Особено на фона на това, че много българи нямат и не желаят да имат усещането, че са именно българи дори в собственото си пространство.

И все пак, „България на духа“ трябва да стане елемент на Българския Ренесанс. Трябва да адмирираме и да подкрепяме онези българи и организации, които работят в тази насока. Засега апостолски. Държавният елит както обикновено е зает с други дела. Също важни, но за него!

ОСНОВЕН ИЗВОД

В началото на 21 век човечеството се намира в перманентна световна война. Както отбелязахме, наричат я „хибридна война“. Западната апологетика в края на миналия век намери един доста подходящ термин на ставащото през последните десетилетия в света. За нея е писано много! Лошото е, че нейните средства, подходи, механизми и технологии доста бързо се усвоиха от всички можещи субекти. Вкл. и от световния тероризъм, който като основен враг на човечеството през последните години набързо бе заменен с други субекти - врагове, които също имат претенции да се включат в общото управление на глобалния свят. Освен това бележат силно проспериращо развитие. Всеки субект, който не се вписва в логиката на западната апологетика, се обявява за враг. Враговете разбира се степенуват.

Важен е обаче изводът, който следва от съвременната нестабилна геополитическа и геоекономическа ситуация в света. Първо, коя я предизвиква? И второ, какъв е същинският конкретен обект на хибридна война? По същество! Гореизложените размисли насочват към един съществен извод: стратегическият целеви обект на хибридните агресии е **КОДИРАНОСТТА НА СОЦИУМИТЕ**. Унищожи ли се ГеоКода на един субект това вече е истинската победа. Унищожи ли се историческата идентификация на един социум, това е неговият исторически финал. И не е

задължително да се използва военни средства. Това вече не е хуманно! Макар че влизат в арсенала на хибридна война като крайно средство за постигане на надмощие. Този процес на принижаване и унижаване на кодираността не е бърз, както се смяташе в началото. Но протича устойчиво. Отслабени икономически, социално и технологически субекти ускорено губят своя суверенитет и идентификация и на тази основа заличават сами своята историческа кодираност. Като става с повечето страни от Централна и Източна Европа. Между 10 и над 20% те вече са лишени от своето изконно население и икономически фундаменти. **Засилващите се миграционни глобални процеси ще внесат качествено нови моменти, имащи отношение към декодирането на много социуми.**

Палитрата на разнообразието на термини и названия на различни аспекти на съвременната хибридна война завоалира в немалка степен **истинските цели** на тази война – **подриване на кодираността на социумите**, които се явяват пречка и създават проблеми при преследване на стратегически геополитически и геоикономически цели на силните субекти. **„Манипулирането на възприятията** е ядрото на новото военно дело” (бихме казали не само на военното, но преди всичко на геополитическите и геоикономическите дела - б.а), но и главното оръжие, средство да се ерозират кодове на социумите. Целта е **изтриване на историческата памет за автентична идентичност на субектите**. Т.е. унищожаване на естествената имунна защита на социума. „Силните крепости се превземат отвътре”! Слабите отвън!

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

А съдбата на България?

Българският Гео Код е подложен на ускорена ерозия. Това е неоспорим факт!

Ще събудим ли закодираните през вековете социокултурни и духовни рефлексии за оцеляване, ще продължим ли историческата приемственост на българския ГеоКод и ще успеем ли да го приведем в нужния (в български интерес) адаптационен режим към обкръжаващата ни регионална и глобална геополитическа и геоикономическа среда? Това е същинският проблем на българите. Не

поредните напъни за измислени реформи и приобщаване към други пространствени култури и ценностни системи, идеологически обременени и подсказани отвън.

Литературни източници:

1. Dobrev, Al., Krivorazbranata evropeizatshiya na bulgarskiya ezik, 07/09/2013, <http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=2285489>

2. Kamov, G., Destinatshiya nomer edno, Analiz na Routers, 8.05.2013

3. Marinov, G., Geoikonoms: Transformatsionni protshesi v globalnata ikonomika, izd. Fakel, 2010

4. Marinov, G., Fenomenut geopoliticheska agentura, sp. Geopolitika, kn. 4, 2011

5. Marinov, G., V. Sarlov, Mezhdunaroden investitsionen arbitrazh I predizvikatelstvata pred Bulgariya, sp. Geopolitika, kn. 4, 2013

6. Markov, G., Shte izhezne li bulgarskiya narod?, v. Bivol 01.11.2013

7. Likhachov, D., Durzhava na duha (Otkrovenie i zavet), 2010, <http://www.bgtribuna.com/news.php?readmore=2167>

8. V. Trud, 18.03.2019, Intervyu na amerikanskiya razuznavach veteran Braiyan Dzhenskis

9. International Conference, 08/11/2013, Brighton, UK, Speaker Umair Hague - <http://2013.meaningconference.co.uk/#speakers/umair-hague>